

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۱۲ اردی بهشت ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
 ۲ - تقدیم طرح قانونی از طرف آقای رحیمیان
 ۳ - تقدیم طرح مربوط به تهیه قانون کار
 ۴ - مذاکره راجع به تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس یکساعت و چهل دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای آقاسید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید)

صورت مجلس روز یکشنبه ۱۰ اردی بهشت ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ***

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - در صورت مجلس اعتراضی نیست؟ آقای امیر تیمور امیر تیمور - نماینده محترم آقای عامری بواسطه عارضه کسالت از حضور در جلسات قبل محروم بوده اند بوسیله بنده هم کسب اجازه کرده اند خواهشمندم مقرر فرمائید با اجازه منظور شوند.

رئیس - آقای عامری

عامری - بنده هم همین را میخواستم عرض کنم که آقای امیر تیمور فرمودند.

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - آنچه که بنده بیادم میآید بنده در جلسه

قبل عرض کردم که تا بیمه کارگران را تصویب نکنند و قوانینی برای روابط بین کارگران و کارفرما بمجلس نیاورند اینجا عبارت غیر از این است.

رئیس - آقای دکتر کشاورز راجع بصورت مجلس فرمایشی دارید؟ (خیر) صورت مجلس تصویب شد.

[۲ - تقدیم طرح قانونی از طرف آقای رحیمیان]

رئیس آقای رحیمیان

رحیمیان - خواستم بعرض نمایندگان محترم برسانم که آرزوی تمام ملت ایران و نمایندگان محترم وطن پرست و عقیده شخصی بنده این است که باید این مجلس

* عین مذاکرات مشروح بیست و ششمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

*** اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده

غائب با اجازه - آقای عباس مسعودی
 غائبین بی اجازه - آقایان : دکتر مصدق - سیدضیاءالدین طباطبائی - بهرانچی - نوابت - جواد مسعودی - آصف - فداکار - عامری
 دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : تیمور تاش - اکبر

چهاردهم اولین کاری که بکند مجازات خائنین میهن و دزد های زائیده تشکیلات تنگ آور دولتی است بنابراین دو قمره پیشنهاد تهیه نموده ام بعرض نمایندگان محترم میرسانم و بعد توضیحات آنرا عرض خواهم کرد.

مجلس شورای ملی

برای اینکه ملت ایران بدین معنی وسیع روزی امروز خود را نتیجه کودتای ۱۲۹۹ و جریان بعدی آن میداند و از طرفی عده ای از اشخاص در این دوره از هربابت خیانت های بزرگی به ملت ایران و میهن نموده اند و از طرفی خیانت هائیکه در قضیه شهریور ۱۳۲۰ و سمیرم و هفده آذر ماه و دو سال و نیم اخیر شده است اینجانب غلامحسین رحیمیان پیشنهاد میکنم که مجلس شورای ملی تحت ماده واحده تصویب نماید یک محکمه ملی از عناصر پاکدامن و وطن پرست تشکیل و مظنونین خائن به میهن و مالیه کشور را از سوم اسفند ۱۲۹۹ تا فروردین ۱۳۲۳ جلب و محاکمه نماید.

در درجه اول مسبب کودتا آقای سیدضیاءالدین طباطبائی چون خودشان فرمودند که مسبب کودتا من هستم و من در محکمه عالی ملی حاضر خواهم شد بنده بدوستان ایشان اعلام میکنم که ایرادی نیست.

رضا شاه پهلوی، وزراء و کلا مقصدیان امور دولت و شرکت ها در مدت این ۲۴ سال و رسیدگی دقیق به حساب دارائی و عوائد آنها (صحیح است)

درجه دوم خائنین به میهن در قضیه شهریور ۱۳۲۰ و سمیرم و هفده آذرماه و غیره

درجه سوم تجار مقاطعه کار دلال اشخاص دیگری که از اقتدار دیکتاتوری گذشته با به اتکالی یکی از رجال و مقصدیان امور یا از انحصار های دولتی به نفع شخصی و به ضرر ملت سوء استفاده نموده اند (صحیح است)

برای اشخاص درجه اول و دوم با فرض اثبات جرم اعدام و ضبط اموال آنها (صحیح است) و برای اشخاص درجه سوم حبس و ضبط دارائی آنها.

پیشنهاد دوم:

مجلس شورای ملی

بملاحظه اینکه عده ای از اشخاص با اینکه تمول زیادی از برکت وجود این ملت بدبخت تحصیل نموده اند و در موقع

مجلس شورای ملی

بطوریکه نمایندگان محترم اطلاع دارند از قدیم ایام پیوسته بین کارگران و کارفرمایان کارخانجات مختلفه صنعتی اختلافات و مناقشاتی موجود بوده و در دو ساله اخیر در نقاط مختلفه بخصوص در صفحات شمال و اصفهان که کارخانجات بیشتری وجود دارد مناقشات منتهی به کشمکش و مبارزه هائی گردیده که برای جامعه و کشور اثرات و نتایج وخیمی در بر خواهد داشت و از طرفی تا کنون در قوانین موضوعه مقرراتی برای رسیدگی و حل اختلاف فیما بین کارگر و کار فرما مطابق معمول ممالک متمدنه پیش بینی نشده است علیهذا نظر بلزوم فوری تدوین و وضع قانون کار و نظر باینکه وضع چنین قانونی مستلزم دقت در تدوین و آزمایش در عمل میباشد ماده واحده زیر را پیشنهاد و تصویب آنرا تقاضا دارد:

ماده واحده - بدولت اجازه داده میشود که با جلب نظر متخصصین و نمایندگان کارگران و کارفرمایان در ظرف مدتی که از یکماه تجاوز نکند مقرراتی بعنوان آئین نامه کار متناسب با وضع کشور و رعایت اصول و تجربه ایکه در کشور های دیگر جهان قبول و اجرا شده تهیه و برای آزمایش تا شش ماه بموقع اجرا گذارد بطوریکه در ضمن آن حقوق کارگر و کارفرما در مقابل یکدیگر به بهترین وجهی تأمین شود و پس از شش ماه همان مقررات را با اصلاحاتی که در آزمایش بدست می آید بعنوان قانون کار برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی بنماید.

فرخ - دکتر رضا زاده شفق - اسماعیل ظفری - نوالقدر - سیف پور فاطمی - ساسان - جمال امامی خوئی - شریعت زاده مؤید قوامی - دکتر طاهری - مرآت اسفندیاری - تولیت ملک مدنی - فرود - خلیل دشتی - فولادوند - مجد - اخوان فرهودی - دکتر اعتبار - فرمند - صدر قاضی.

رئیس - آقای روحی در این باب فرمایشی دارید؟

روحی - عرضی دارم این نقص دارد و نقصش این است که باید دولت را مکلف کرد که یک هیئت قانونی بپاورد و بقیه بنده بجای مجاز است باید مکلف است نوشته شود

یک قانون حساسی است و باید دولت مکلف باشد هر چه زودتر آنرا تهیه و تقدیم نماید.

دکتر عبده - این باید احاله شود به کمیسیون.

رئیس - آقای دکتر اعتبار پیشنهاد دو فوریت در این لایحه کرده اند.

اعتبار - رفتن این به کمیسیون معنی ندارد آقا (چرا آقا چرا) یعنی چیزی نیست که در اطراف آن مطالعه شود یک عده از آقایان پیشنهاد میکنند بدولت که در ظرف یکماه یک قانونی برای کار بپاورد ولی اگر این بخواهد برود به کمیسیون فقط اتلاف وقت خواهد شد و بس.

رئیس - آقای دکتر عبده.

دکتر عبده - بنده در ظرف این چند جلسه که راجع باغتشاش اصفهان صحبت شد درخواستم مداخله کنم ولی پس از آنکه اشخاص ذی نفع و کسانی که در جریان کار اصفهان اطلاعاتی دارند حرفهائی زدند بنده بعد از این جریان این طور احساس کردم که شاید موجب این هرج و مرج و اغتشاش در اصفهان نبودن قانون کار است نمایندگان و ناطقین محترم متذکر شدند که برای رفع اختلاف بین کارگر و کار فرما ما قانون نداریم و شاید موجب اسطسالی این هرج و مرج ها همان نبودن قانون کار باشد منتهی چیزی که هست این است که قانون کار بنظر بنده کمال اهمیت را دارد و طوری نیست که قانونش را در اختیار دولت قرار دهیم یکی از مسائل اساسی است محتاج به بررسی و اظهار نظر است و اگر ما به خواهیم این راهمانطور که آقای دکتر اعتبار با قید دو فوریت پیشنهاد فرمودند و آقای ساسان در نظر گرفته اند ما امروز این را با قید دو فوریت رأی بدهیم و اختیار تنظیم آئین نامه را هم بدولت بدهیم به نظر بنده مصلحت نیست بنده معتقدم که این طرح به کمیسیون ارجاع شود در کمیسیون در اطراف قضیه رسیدگی شود و یک طرحی از طرف خود کمیسیون تهیه و بعداً بمجلس شورای ملی ارائه شود و من تصور میکنم اگر این کار بزودی انجام بشود از این اغتشاشات و هرج و مرج هائی که در کمپوز ایجاد میشود جلوگیری خواهد شد. (صحیح است)

طباطبائی - بنده اخطار نظامنامه دارم.

رئیس - بفرمائید.

طباطبائی - مطابق نظامنامه هر طرح قانونی که میرود به کمیسیون مطرح میشود توجه کنید آقا این که نوشته شده است طرح نیست مطلب ندارد از دولت خواهشی کرده اند تقاضا کرده اند طرح قانونی یعنی مثل لایحه دولت که ملاحظه کرده اید يك مقدمه را مینویسد بعد با يك ماده دو ماده ده ماده تقدیم میکنند که وقتی میخوانند از ش مطلب در میآید این پیشنهاد فقط يك مطلب دارد و آن این است که دولت قانون کار برابر دارد بیاورد بمجلس و مدتش هم مثلاً یکماه است نمیشود گفت که چون مطلب فوریت دارد نظامات را هم بزین نظامات سر جایش صحیح است و بنظر من طرح قانونی هم نمیتواند باشد زیرا وقتی طرح قانونی پیشنهاد میشود هر چه هست قابل توجه است و باید مطابق نظامنامه برود بکمیسیون

رئیس - آقای دکتر طاهری.

دکتر طاهری - عقیده بنده این است که آقای دکتر اعتبار موافقت بفرمایند که این طرح مطابق معمول برود به کمیسیون و نظر دولت هم جلب شود اگر هم اصلاحی درش لازم است بشود و بر گردد بمجلس هر چه بیشتر مذاکره شود معطلش بیشتر میشود و از این جهت عقیده بنده این است که بطور عادی برود بکمیسیون.

رئیس - آقای دکتر اعتبار.

دکتر اعتبار - آقایان همه معتقدند که این مناسبات بین کارگر و کارفرما باید هر چه زودتر معین شود که برای این کار يك قانونی بیاورند پیشنهادی که آقای ساسان کرده اند دولت را مجبور میکند که حتماً در ظرف یکماه بیاورد ولی طرحی نیست که این قانون چه باشد پس اگر این طرح مطابق معمول برود بکمیسیون و در کمیسیون معمولاً حداقل چهارده روز وقت تلف میشود و چیزی نیست که روی آن مطالعه شوند مطالعه شود که دولت بیاورد یا بیاورد باید که حتماً دولت بیاورد بنا بر این بنده تقاضا میکنم که موافقت بفرمائید که این تصمیم امروز گرفته شود

و بطول نکشد.

رئیس - چند نفر دیگر از آقایان اجازه خواسته اند ولی اگر اجازه میفرمائید در باب فوریت رأی بگیریم آقایانی که با فوریت اول موافقت قیام نمایند (معدودی برخاستند) رد شد رجوع میشود بکمیسیون مربوطه.

[۴]- مذاکره راجع به تعیین موقع جلسه آینده ختم جلسه]

رئیس - آقایان چون خیلی کار کرده اند و خسته شده اند اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم جلسه آتی روز پنجشنبه .... **جمعی از نمایندگان** - جلسه چهارشنبه است آقا. **رئیس** - دو علت دارد یکی اینکه تمدنویسی ماهنوز تکمیل نشده و نمیتواند بموقع برساند صورت جلسات را (فریور - صورت جلسه لازم نیست) دیگر اینکه هیئت رئیسه جلساتی برای امور اداری مجلس دارند که آنها هم اهمیت دارد (فریور - مجلس رأی داده است آقا) مجلس رأی داده باشد ممکن است باز هم رأی بدهد بنده علت را دارم عرض میکنم برای اینکه کارهای دیگری هم هست و دیر میشود باید انجام شود الآن هم رأی میگیریم (عده کافی نیست).

دکتر کشاورز - برای اینکه بنده اشکال را در حاضر نبودن صورت جلسه می بینم تصور میکنم راه حلش این باشد که تنفسی داده شود تا فردا صبح صورت جلسه را روز پنجشنبه بدهند.

رئیس - آخر باید بتوانند حاضر کنند (فریور - لازم نیست).

هاشمی - يك پیشنهادی شد و بدون اینکه بحث شود در اشکالات کار مجلس رأی داد حالا ما آنرا قانون لازم الاتباع هم تلقی میکنیم ولی يك هفته دو هفته موافقت بفرمائید تاخیر بیفتد تا وسایل کارمان کامل بشود وقتی ترتیب کار تند نویسی را دادیم اطاعت میکنیم حالا آقایان میفرمایند بر آن رأی سابق باشیم بنده در صورت موافق نیستم.

بعضی از نمایندگان - چهارشنبه عوض پنجشنبه باشد. **رئیس** - پنجشنبه و چهارشنبه فرق نمیکند باید صورت

مجلس را حاضر کنند نمیتوانند. آقای رفیع **رفیع** - عرض کنم برای اینکه مجلس رأی داد برای روز چهارشنبه البته محققاً باید دوباره رأی بدهد که بشود آقایان هم صحیح میفرمایند اسباب کارشان حاضر نیست باین جهت جمع بین هر دو میکنیم عجلتاً روز پنجشنبه باشد بعد از آن مجلس دوباره رأی بدهند که با رأی مجلس معین شده باشد برای پنجشنبه.

رئیس آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرض کنم پیشنهادی که آقایان کردند برای این بود که میخواستند يك سئوالانی که از وزرا دارند بکنند و دیگر نطق قبل از دستور نشود امروز که ما آمدیم در مجلس يك کار اساسی نکردیم تمام صحبت در اطراف مذاکراتی بود که آقایان گفتند و شنیدند فردا هم که آمدیم باید جلسه فقط مخصوص باشد بنطق قبل از دستور کاری هم که نداریم آقایان موافقت کنند برای پسر فردا اگر سئوالانی هم دارند پسر فردا بفرمایند برای اینکه آقا فایده ندارد ما جلسات را زیاد کنیم اگر کار زیاد داریم صبح زود بیائیم کار به کنیم امروز تمام منحصر شده است بمذاکرات قبل از دستور و سئوال از وزراء چهارشنبه و پنجشنبه هم که فرقی ندارد اگر آقایان موافقت میفرمایند جلسه پنجشنبه باشد

دکتر زنگنه - بنده اخطار نظامنامه ای دارم

رئیس - بفرمائید

دکتر زنگنه در این جلسه عده ای از آقایان لایحه ای با قید دو فوریت تقدیم کردند بنابر این چیزی در دستور ما نبود هیچ توجه باین نشد در ضمن مذاکرات قبل از دستور

یکدفعه رقتیم يك دستور تازه يك پیشنهادی آقای ساسان فرمودند و بجای خودش هم حسابی بود ولی قید فوریت نشده بود مطرح شد مخالف و موافق صحبت کردند بعد وارد دستور شدیم در صورتی که رأی برود دستور گرفته نشده بود بعدو مرتبه از دستور بیرون آمدیم نطق قبل از دستور شروع شد الآن هم راجع بفردا صحبت میشود در صورتیکه اساساً فلسفه این موضوع این بود که گفته شد از نطق قبل از دستور خلاص بشویم دو ماه است که مجلس تشکیل شده و ما هیچ کاری نکرده ایم در صورتیکه نطق های قبل از دستور هم هم میدانیم چه شخصی و چه راجع بشهرستانها اصلاً اثری ندارد کارهای مجلس شورای ملی یا باید بصورت قانون در بیاید یا سئوال یا استیضاح از این سه صورت خارج نیست نطق قبل از دستور به نظر بنده فایده ندارد در روزنامه هم ممکن است آقایان مقاله بنویسند و در معرض افکار عامه بگذارند ولی اینجادستگاهی است برای قانونگزاری اگر شما میخواهید قانون بگذارید پس باید کارهایی که مخالف آنست واقعاً از میان بردارید و روز چهارشنبه منحصر بنطق قبل از دستور و سئوال باشد بعد از آنکه يك اصلاحی شد که آنرا بنظر بنده خراب کرد و گفتند که خیر قبل از دستور هم باشد اگر این هم باشد روز چهارشنبه بی نتیجه است.

رئیس رأی میگیریم آقایان اینکه موافقت میفرمایند جلسه پنجشنبه باشد قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد **جلسه آینده روز پنجشنبه دستور هم همان لایحه نظارت است و قسم**

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد) **رئیس مجلس شورای ملی** - سید محمد صادق طباطبائی